

Opgaver til LæseRakettens børn – mellemtrin

Jorge Luis

Jorge Luis er 11 år. Han bor sammen med sin far, mor og lillebror i byen Buen Destino midt i regnskoven. Familien tilhører det oprindelig folk cavineño-folket. De har ikke strøm og vand i deres hus. Jorge Luis elsker at fiske. Og han håber især at fange piratfisk, som han synes smager rigtig godt.

Lav en præsentation af Jorge Luis

Lav foldere, som fortæller om Jorge Luis og udstil dem i klassen. De kan blive ret flotte. Der findes en skabelon sammen med opgaverne på hjemmesiden:

<https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/bolivia/laervervejledning-og-opgaver-2022/>

Med Jorge Luis på fisketur – skriv historien

Jorge Luis elsker at fiske. Han fisker tit sammen med sin far eller sin bror. De fisker fra en kano og bruger larver som madding.

Lad eleverne hver især skrive en historie om fisketuren, som de ville fortælle den til en ven. Brug mange tillægsord, så vi kan forestille os stemningen, lyde, mad, mv. i historien.

Historien kan skrives og hænges op med en flot tegning til. Men eleverne kan også øve sig i at fortælle historien uden at læse op. Når de har øvet sig, kan de fortælle historien for en anden elev, en gruppe eller i klassen.

Jorge Luis´ fisk – malerier og papmaché

I historien om Jorge Luis hører vi om forskellige fisk, som kan fanges i regnskovens floder. Han nævner: piratfisk, pacú, paiche og suribi. Find ud af, hvordan de forskellige fisk ser ud og lav flotte malerier og/eller papmaché-fisk.

Børn og pligter – diskussion

Jorge Luis skal hjælpe til derhjemme. Det er ham, der henter vand, hjælper med at luge i køkkenhaven. Og når han har ferie fra skolen, tager han med sine forældre ud for at høste paranødder.

Lad eleverne lave en liste over deres egne pligter derhjemme:

- Tal om pligterne i klassen.
- Hvor lang tid bruger eleverne på deres pligter hver dag?
- Får de lommepenge?
- Synes de, det er i orden med pligter derhjemme?
- Sammenlign elevernes pligter med Jorge Luis' – find forskelle og ligheder.

Jorge Luis og familiens tro – en refleksion i klassen

Jorge Luis og hans familie tilhører cavineño folket – som er et af de oprindelige folk i Bolivia. De lever tæt sammen med naturen.

På side 61 i LæseRaketten kan I læse: *"Jorge Luis' far går nogle gange langt ind i regnskoven. Men dyrene bliver sure, hvis man larmer. Så skræmmer slangerne én væk, for dyrene vil have skoven i fred og ro, fortæller hans far."*

Tal med eleverne om, hvad det betyder. Præsenter eventuelt begrebet 'animisme' for dem. Hvordan opfatter de selv samspillet mellem mennesker og naturen? På hjemmesiden kan I læse mere om religion og tro i Bolivia.

<https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/religion-i-bolivia/>

<https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/oprindelige-folks-ritualer/>

<https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/folk-og-kultur/>

I kan også overveje at besøge den lokale kirke og tale med præsten om dette emne.

Hvad er animisme?

En animist opfatter alt som levende – alt har en sjæl. Vand, træer, sten og andet, der findes i naturen, har deres egen kraft.

I de fleste naturreligioner har forfædrene også stor betydning. Forfædrenes ånd kan tilkaldes.

Der er tæt sammenhæng mellem den fysiske verden og den åndelige verden. Ord og ting kan have en magisk kraft.

Delia og Carlos

Delia er 15 år og Carlos er 12 år. De bor i byen El Alto, som ligger på højsletten mere end kilometer over havets overflade. Her er luften tynd. Hvis man ikke er vant til det, kan man let blive forpustet. Delia og Carlos bor sammen med deres far og mor og deres syv søskende. Familien bor i byen, men har stadig nogle marker ude på landet, som de dyrker.

Delias dagbog

Forestil jer, at Delia skriver dagbog. Lav en eller flere dagbogssider fra flere perioder i Delias liv. Eleverne må forestille sig, hvad Delia har tænkt og følt i forskellige situationer. Eleverne kan lade sig inspirere af følgende spørgsmål:

- Hvad tænkte Delia, da hun skiftede skole?
- Hvad tænker Delia på, når hun hører om machismo-kulturen i nyhederne?
- Hvad tænker Delia på, når hendes forældre er væk i en måned for at arbejde?
- Hvad tænker Delia på, når hun går ved den tørre flod?
- Hvad lærer Delia i skolen?

I kan se billeder og en film til inspiration på hjemmesiden: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/delia-og-carlos/>.

Skriv et brev til Delias penneven i Canada

Delia havde engang en penneven i Canada. Hun elskede at læse brevene fra sin penneven, der fortalte om det store land i nord.

Lad eleverne forestille sig, at de er Delia, der igen skriver et brev til sin penneven i Canada. Delia kan fortælle om, hvad der er sket, siden de sidst skrev sammen.

Et rigtigt brev har nogle vigtige kendetegn:

- Hvem er det til? Kære ... eller Hej ...
- Et sted og en dato i øverste, højre hjørne. For eksempel: Birkerød d. 21. januar 2021
- Afsender: kærlig/venlig hilsen – eller noget helt andet

Eleverne kan også lave en flot kuvert til. I kan finde skabelonen på hjemmesiden: <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/bolivia/laerervejledning-og-opgaver-2022/>.

Tag et kig i krystalkuglen

Carlos er 12 år og går i 7. klasse. Han drømmer om at blive ingeniør, så han kan bygge veje og broer. Han drømmer også om at blive præst. Han kan nemlig godt lide at gå i kirke og synge. Lad eleverne skrive en historie om Carlos' liv om 5 eller 10 år. I kan forestille jer, at I skal skrive historien i en udgave af LæseRaketten.

Carlos og hundene – en opgave om kæledyr

Carlos er meget glad for familiens hunde. Han passer alle hundene – men især Chica og hendes fire hvalpe.

Lav en præsentation af et kæledyr. Det kan være dit eget, dine bedsteforældres, din vens eller et kæledyr, du godt kunne tænke dig at have. Præsentationen skal blandt andet indeholde:

- Billeder eller tegninger
- En beskrivelse af dyret
 - hvilken art
 - lever det også i naturen
 - føde
 - formering
- Hvordan skal det passes?
- Hvad betyder kæledyret for dig?

Præsentationen kan laves individuelt eller i mindre grupper. Produktet kan være en planche, en lille bog eller en præsentation på computer. Eleverne kan fremlægge og/eller udstille deres arbejde.

Skolen er vigtig - klassediskussion

Delia og Carlos har store drømme om fremtiden. Derfor er det vigtigt for dem at gå i skole. I Bolivia kommer alle børn i skole. Men der er mange, som ikke fortsætter efter grundskolen. Og det sker ofte, at børn må gå ud af skolen for at hjælpe deres familier – som det for eksempel var for drengen Luis Alfredo, som I også kan læse om i LæseRaketten. Der er stadig 59 millioner børn i verden, som ikke går i skole. I kan eventuelt læse mere om det her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/uddannelse-er-en-menneskeret/>

Diskutér følgende spørgsmål i klassen:

- Hvorfor er det vigtigt at gå i skole?
- Hvad tænker I om, at nogle børn i verden ikke kommer i skole eller ikke lærer nok i skolen?
- Hvorfor tror I, nogle børn ikke kommer i skole?
- Hvordan tror I, deres hverdag ser ud uden undervisning – hvad laver de?
- Hvordan ville jeres hverdag se ud, hvis I ikke gik i skole?
- Hvad betyder det, at uddannelse er en rettighed? Og hvad tænker I om, at 59 millioner børn i verden ikke kommer i skole?

Verdensmål 4 handler om, at alle børn i verden skal gå i en god skole inden 2030. Det kan I læse om her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/verdensmaal-4-uddannelse-i-bolivia/> og her: <https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/maal-4-kvalitetsuddannelse/>

Tal sammen i klassen om, hvad uddannelse af god kvalitet betyder. I kan lave en brainstorm i klassen med et 'mind map' over, hvad en god skole er. Hvilke forventninger er der til lærere og elever? Eleverne kan også diskutere, hvad der er godt ved deres skole, og hvad der kunne blive bedre. Lad eleverne blive enige om de vigtigste punkter, og udform en liste over den ideelle skole.

Lav suppe med kartofler og quinoa

Delia og Carlos' forældre har et stykke jord på landet, hvor de dyrker kartofler. Familien spiser ofte kartofler. I kan finde en opskrift på kartoffelsuppe med quinoa på hjemmesiden: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/lav-mad-fra-bolivia/>. I kan også lave cuñapé'er til suppen eller prøve nogle af de andre bolivianske retter.

Luis Alfredo

Luis Alfredo er 11 år. Han bor i byen Riberalta. Den ligger midt i regnskoven, men er alligevel en ret stor by. Luis Alfredo bor sammen med sin far og mor, sin lillesøster og to storebrødre. Familien bor i en fattig del af byen. De måtte flytte dengang Luis Alfredos mor blev syg og skulle på hospitalet. Heldigvis er hun blevet rask igen. Luis Alfredo er meget glad for skolen og for at læse og tegne.

Hold et foredrag om Luis Alfredo

Lad eleverne forberede et lille foredrag om Jorge Luis

- Eleverne skriver ca. 10 stikord og udvælger 5-6 billeder.
- Eleverne øver sig på foredraget, som de enten kan holde for klassen eller for en mindre gruppe.

Præsenter din yndlingsbog

Luis Alfredo er glad for bøger. Snak med eleverne om deres favorit-bøger. Hvad er det særlige ved de bøger, de bedst kan lide?

Lad eleverne præsentere deres yndlingsbog ved hjælp af en folder, som efterfølgende kan udstilles i klassen eller på biblioteket. Model til boganmeldelsen ligger sammen med opgaverne på hjemmesiden:

<https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/bolivia/laerervejledning-og-opgaver-2022/>

Et interview med Luis Alfredo

Eleverne kan forestille sig, at de skal til Riberalta og møde Luis Alfredo. Eleverne arbejder sammen to og to om opgaven. Som forberedelse har de læst portrættet i LæseRaketten og set filmen på hjemmesiden.

- Eleverne forbereder 10 gode spørgsmål, som de vil stille til Luis Alfredo
- Eleverne skiftes til at interviewe hinanden ud fra de 10 spørgsmål
- Bagefter skriver de interviewet som en artikel, der kan trykkes fx i et skoleblad. Se pdf med opbygning af artikel sammen med opgaverne:

<https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/bolivia/laerervejledning-og-opgaver-2022/>

Lav et brætspil – kommer Luis Alfredo i mål som designer?

Luis Alfredo vil gerne være designer, når han bliver voksen. Lav et brætspil med nogle af forhindringer og gode oplevelser, som han kan møde på sin vej. Eleverne kan lave opgaven i mindre grupper.

Startfeltet er Luis Alfredos hus i Riberalta. Målfeltet kan være gymnasiet, designerskolen eller den tegnestue, som Luis Alfredo engang kommer til at arbejde på

Eleverne må først finde ud af, hvordan spillet skal være:

- Hvordan kommer man fra start til mål? Skal man slå med terning, vende kort eller skal der laves en skive, som man drejer på?
- Hvordan skal banen se ud?
- Skal der være specielle felter på pladen, hvor der skal ske noget særligt? (ryk tilbage, ryk frem, prøv lykken-kort eller ... ?)
- Skal man kunne slås hjem? Skal der være genveje mm.?

Hvis eleverne laver et spil med kort, man trækker, kan følgende være inspiration:

- Luis Alfredos skole lukker i en periode, så han ikke kan komme i skole. Vent en omgang.
- Luis Alfredo får gode karakterer i skolen. Ryk to felter frem.
- Luis Alfredos mor skal have hjælp derhjemme, og han får ikke tid til at lave lektier. Ryk et felt tilbage
- Luis Alfredo vinder en tegnekonkurrence i skolen. Ryk et felt frem og slå igen.

Når alle grupper har lavet deres spil, kan I lave en spilletime, hvor eleverne prøver hinandens spil.

Eleverne kan selv designe deres spilleplade. Men vi har også en skabelon, I kan bruge, hvis I har lyst til det.

Find skabelon til spilleplade og spillekort sammen med opgaverne:

<https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/bolivia/laerervejledning-og-opgaver-2022/>

Da Luis Alfredo ikke gik i skole – få viden om børnekonventionen

Da Luis Alfredos mor blev syg og skulle på hospitalet, måtte han gå ud af skolen i en periode og hjælpe sin familie. Heldigvis kom han tilbage i skolen igen – men mange børn i verden går stadig ikke i skole. I kan læse lidt mere om Luis Alfredo her:

<https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/da-luis-alfredo-maatte-gaa-ud-af-skolen/>

Børnekonventionen blev formuleret af FN i 1989 for at sætte ekstra fokus på beskyttelse af børn verden over. I kan se punkterne i Børnekonvention i en pdf sammen med opgaverne på hjemmesiden: <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/bolivia/laervervejledning-og-opgaver-2022/>

I kan også læse om uddannelse som en menneskeret: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/bolivia/uddannelse-er-en-menneskeret/>

- Tal om rettigheder. I kan for eksempel tage udgangspunkt i spørgsmålene:
 - Hvad er en menneskeret?
 - Hvorfor findes der en børnekonvention?
 - Er børnekonventionen på skoleskemaet på jeres skoler? Hvordan? Eller hvorfor ikke?
 - Hvordan kan man sikre, at børnekonventionen bliver overholdt?